

REDACȚIA:

și
ADMINISTRAȚIA:
Batthyányi utca Nr. 2

Articoli și corespondențe pentru publicare se trimit redacției.

Concure, inserțiuni precum și taxele de abonament se trimit Administrației tipografiei diecezane.

BISERICA ȘI ȘCOALA

FOAIE BISERICESCĂ-ȘCOLASTICĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ: DUMINECA.

 A PREȚUL
ABONAMENTULUI:
PENTRU
AUSTRO-UNGARIA:
Pe un an: 10 cor.
Pe 1/2 an: 5 cor.

 PENTRU
ROMÂNIA
ȘI
STRĂINĂTATE:
Pe un an 14 franci.
Pe 1/2 an 7 franci.

Ancheta învățătorilor noștri.

O întrunire, neobicinuită până acum în viața noastră constituțională-bisericescă, a avut loc în zilele trecute în Sibiu, metropola bisericii române ortodoxe din Transilvania și Ungaria: ancheta învățătorilor confesionali din întreaga mitropolie.

Acest moment de importanță istorică în viața noastră constituțională, merită atențiune cu deosebire din două puncte de vedere: unul general, altul special, și pentru aceea ne și oprim la acest loc asupra lucrului.

Se accentuă în anii din urmă, din unele părți — din neînțelegerea lucrurilor, ori din preocupării, nu ezaminăm — că învățătoria noastră în general nu ar fi împărtășită în sânul bisericii noastre de cuvenita prețuire; de unde se porneau apoi uneori și agitațiuni excluziviste, centrifugale, iar părghia întregii nemulțumiri era — pânea de toate zilele.

Organele bisericesti, în locul prim Consistoarele eparhiale, asupra cărora cădea mai de aproape sarcina atât a îndrumării sufletești a învățătorilor cât și cea a sporirii pâinii lor celei de toate zilele, au făcut tot posibilul pentru salvarea situației în mijlocul atâtor pedeci, cari atât de adese-ori zădărnicesc bunele intențiuni ale superiorităților diecezane.

Iar când situația a devenit mai îngrijorătoare în vederea unor ispite externe pentru o organizare în afară de cadrele constituției bisericesti, care organizare și-ar fi avut părghia tot în chestia pânei de toate zilele, — cea mai înaltă reprezentanță a Bisericii noastre, Măritul Congres național-bisericesc, în sesiunea sa ultimă, a dat corpului învățătoresc posibilitatea ca în cadre constituționale, prin reprezentanți aleși din fiecare protoprezbiterat al mitropoliei întregi, să se întrunească la Sibiu, pentruca acolo să chibzuiască asupra situației, în deosebi asupra ameliorării salarelor învățătoresți.

E primul caz acesta, când corpului învățătoresc i-s'a dat o atare importanță, și nu într'ata sub presiunea primejdiei, de care nu ne-am temut cunoscând de altfel sentimentul de alipire

al învățătorului român ortodox cătră biserica sa, ce s'a dovedit ulterior atât de frumos în anchetă; cât mai vartos pentru a dovedi, că biserica, între referințele schimbate față de trecut, ține cont de corpul dascălesc în aceea măsură progresivă, în care i-s'a ridicat acestuia în cursul vremii și nivoul cultural și poate, prin urmare, să contribuie și dascălimea românească, prin munca și alipirea sa cătră biserica, la îndrumarea în spre tot mai bine a mersului afacerilor noastre obștești.

Ba, aceea anchetă a mai avut și acest rost: de a întări încrederea învățătorimei noastre în superioritățile bisericesti, precum și de a-i servi învățătorimei un prilej de a se convinge însași; cât este de lung și greu drumul, ce au autoritățile bisericesti a-l străbate dela bunele intențiuni, de a ameliora starea materială a învățătorimei, și până la satisfacerea în realitate a acestei pretenziuni recunoscută de biserică și reclamată de altmintrea de referințele schimbate ale timpului.

Și s'a constatat cu viuă mulțumire sufletească din discușiunile serioase, ce au avut loc în ancheta dela 28 și 29 Dec. v. an. tr., că învățătoria s'a convins nu numai despre intențiunile curate ale bisericii, de a îmbunătăți soarta dascălilor noștri, ci și despre greutățile în executarea acestor intențiuni astăzi, când nu sporesc din de ajuns resursele economice ale credincioșilor noștri susținători de biserică și de școli confesionale, și când prestațiunile în dările publice apasă mai greu decât oricând umerii popoului. S'a constatat, mai departe, că învățătoria noastră înțelege signatură timpului, care o avizează a rămâne în cea mai strânsă legătură cu biserica și pe viitoriu chiar și cu retribuțiune mai mică decât dascălii de alte categorii, tocmai pentru a-și salva reputația bine stabilită în trecut și steagul, pe care e scris o deviză distinctă, de a face din școala confesională temelie a bisericii naționale.

Nu ne rămâne deci decât să ne bucurăm din toată inima de aceasta manifestație a sufletului dascălului românesc, ce ne-a privilegiat-o ancheta învățătorească, și să legăm și pentru viitoriu nădejdi de bun augur nu numai de maturitatea atarei gândiri și de aceasta manifestație a conștiinței dascălului nostru, cât mai vartos

și de acel moment că, discușiunile anchetei, deși au luat ici-colo proporțiuni mai divergente — ca rezultat al independenței gândirii și a deplinei libertăți lăsate cuvântului vorbitorilor — au nuzuit la un *singur scop* și au fost încununare prin luarea de concluze *cu unanimitate*.

În cele de mai jos, în lipsă de spațiu, dăm numai o mică icoană despre mersul lucrurilor, precum și concluzele anchetei, adăugând, că pentru Nrul viitoriu ne rămâne a da loc și unor propuneri și dorințe, exprimate de anchetă cu privire la ameliorarea învățământului poporal, drept dovadă, că reprezentanții învățătorimei n'au mers la Sibiu împinși numai de săla pânei de toate zilele, ci și de dorul înaintării școlii noastre confesionale.

Ancheta a fost convocată pe temeiul concluzului Nr. 143 din ultima sesiune a Măritului Congres național-bisericesc. P. Ven. Consistoriu mitropolitan a încredințat conducerea ei P. Cuvioșiei Sale părintelui Dr. Eusebiu Roșca, protosinzel arhiepiscopesc, director seminarial în Sibiu. Consistoarele din provincia mitropolitană s'au reprezentat la anchetă prin bărbați de încredere: dela arhidieceză asesorii konzistoriali Matei Voileanu și Lazar Triteanu dela Caransebeș: protoprezbiterul Caransebeșului Andrei Ghidiu, iar dela Arad referentul școlar.

Anchetei i-a premers: săvârșirea sfintei liturgii precum și serviciul Chemării Duhului sfânt, prin protosinzel mandatar mitropolitan sus numit, asistat de diaconul Dr. Vasile Bologa secretar mitropolitan.

Membrii anchetei, în frunte cu mandatarul mitropolitan și cu bărbații de încredere ai eparhiilor și-au făcut apoi onorurile la I. P. S. Sa Dl. mitropolit Ioan Meșianu, care a dat prețioase învățăminte și a ținut să distingă — cu înalta Sa prezență, însoțit de mai mulți fruntași bisericești-școlari — deschiderea anchetei, ce a urmat la 28 Dec. v. tr., în palatul național printr'un înțelept cuvânt al mandatarului mitropolitan.

Toți cei prezenți la deschidere, au dat la depărtarea I. P. S. Sale dlui mitropolit, espresiune, prin furtunoase ovații, mulțumirei sufletești pentru onoarea făcută anchetei și pentru interesarea dovedită de I. P. S. Sa și în acest chip față cu cauza dascălilor și școlii române.

După constituirea anchetei, cu care ocaziune s'a constatat că sunt de față toți bărbații de încredere ai Consistoarelor eparhiale și toți delegații învățătorimei, a urmat constituirea anchetei în comisiune pentru pregătirea lucrărilor pe ședința a II-a, urmată a doua zi, la 29 Dec. v. tr., în care s'au adus *unanim* următoarele concluze:

» Ancheta ia cu mulțumită la cunoștință decisiul măritului Congres privitor la ridicarea salarelor învățătorești, rugând vener. autorități bisericesci, ca conform legii să iee dispozițiuni de urgență, ca învățătorimei gr. or. române din metropolie să se asigure dotație egală cu a învățătorilor celorlalți susținători de școale din patrie.

În acel scop veneratele Konzistoare să exmită în parohii — unde reclamă necesitatea — pe cei mai distinși bărbați, cari convocând în

ședința corporațiunile parohiale și arătându-le marea importanță a școalelor confesionale. să-și pună în cumpănă toată autoritatea și influința pentru exoperarea ridicării salarelor învățătorești.

Ca mijloace pentru ameliorarea salarelor învățătorești au să servească:

Eiectarea pe popor fondurile parohiale existente, dotația dela comunele politice și fondurile fostelor reuniuni învățătorești, întru cât se pot folosi și spre acest scop conform dispozitiunii statulelor.

Crearea de fonduri nouă școlare și augmentarea celor existente chiar și prin emiterea de colecte.

Luarea inițiativei pentru întemeierea de bănci populare, din a căror venite să se creieze fonduri pentru dotarea învățătorului. În caz extrem, întru cât s'ar da în condițiuni neoneroase și fără a se vătama autonomia bisericeii, și prin întregire dela stat, care să se pună la dispozițiunea vener. Konzistoare, după analogie cu întregirea dotațiunei preoțiilor.

Pentru garantarea încassării regulate a salarelor comitetele parohiale să fie îndatorate sub urmările disciplinei a încassa regulat salarul, iar în caz de lipsă să se anticipeze din averea bisericeii, s'au în caz de neglijență, să se ridice împrumuturi pe răspunderea personală a prezidentului comitetului și a epitropului primar.

Cuincuenalul să-l primească fiecare învățător după o funcție de 5 ani, computată dela depunerea iexamenului de cualificațiune, fără conziderare de a fost aplicat provizor ori definitiv.

G. C.

Evoluțiunea și depravațiunismul.

(Serie nouă).

II. Reflexiuni culturale.

a) Cultura materială.

Aceeași lege eternă, care spre realizarea misiunii fizice mână în fiecare ins din lăuntru în afară evoluția organică, a inițiat și a condus cultura diverselor popoare și a întregii omenimi dela începuturile cele mai primordiale până la admirabilul progres de azi. Precum la singuritul individ conservarea individuală din prezent este condiția fundamentală pentru perpetuarea speciei în viitor, astfel ea este totodată și un indirect motor cultural spre realizarea misiunii spirituale, căci în cunoștința naturalului hold ideal,¹⁾ în puterea cărui omul nu se mulțumește numai cu cantitatea, ci caută și calitatea condițiilor de esistență, el văzându-se pe arent esistenței pus de odată înaintea unui dublu imperativ a trebuit nu numai prin sfortare fizică ci și intelectuală

¹⁾ Conf.: Idealitatea românească p. 2.

să-și elupte traiul dela subiectivă natură, care dă toate, dară nu de bună voe, cu ale cărei oferte brute omul de fire ideal și alegător nu se poate mulțumi.

În urma finalității ordinii supranaturale,¹⁾ care a dotat toată făptura cu toate dară numai cu atâtea și acele calități, cari îi sunt necesare, anume și cu un scop pozitiv omul fiind fizic mai debil constituit, el a trebuit prin o prudență intelectuală, să biruiască prin prevalența forțelor fizice naturale, cari din princip, impus i-se împotrivesc. Drept dovadă paleologia află chiar pe omul antediluvial cu primitivele sale arme și cu inferioarele sale puteri fizice biruind animale uriașe, ca rinocerul, leul, elefantul, bivolul, cerbul, etc. cu ale căror carne se nutria și pielea se îmbracă, din ale căror oase, dinți și coarne își diregea armele, uneltele și decorațiile sale. Cu foc, cel mai devastator element, curmă uriașii copaci și dărâmă codrii seculari, prin dânsul a ajuns la cunoștința metalelor și a sticlei și azi în era culturai robește toate puterile naturii, spre a și-le aservi pentru scopul misiunii sale.

Cu cât greul traiului a fost mai mare, cu atâta mai energică forță a dezvoltat spre biruirea sa, căci sub jugul neînfrânt al boldului de conservare omul ca și animalul, pentru existența sa toate le cutează, toate le interprinde. Ea este taina adâncă ascunsă în sânul naturii, ce dă furniceii puteri uriașe și pe om îl ridică pe tronul creațiunii materiale ca despot nerăsturnabil. Ca un mediu puternic al conservării ea este totodată și bold natural spre progresul cultural, ceea-ce voiu lămuri prin unele indicațiuni.

Prima generație, omenească văzându-se pentru existența sa pusă înaintea unei de tot serioase alternative, sub forța naturală a conservării în locul pasivei peiri a ales lupta activă pentru combinarea condițiilor de existență. În decursul ei i-s'a abilitat puterea fizică și cea intelectuală, și omul mănânat de acea silă esternă și internă a devenit iscusit și inventator. Nu încapă îndoială, că primele și cele mai vechi unelte și arme au fost însăși membrele corpului, ca mâinile, unghiile și dinții. Ajuturat de puterea mecanică a focului pe care de timpuriu l-a adoptat ca tovarăș, cu ajutorul lor și-a construit din lemn uneltele și armele sale. După mitologia antică Prometheus, după ce a creat pe primul om din lut după chipul zeilor, i-a dat focul, pe carele l-a furat dela carul lui Helius, ceea-ce demonștră, că acel puternic element dintru început a fost tovarășul nedespărțit al omului. Pe aceea treaptă culturală de tot primitivă omul, deși a fost troglodit, adăpostindu-se în găvâunele stâncilor și ale pământului, totuși dela un gorila troglodit nu-și trage de-a dreptul progenitatea sa, ceea-ce demonștră capacitatea sa muzicală, pe când moimiițele sunt de tot nemuzicale. După știința geologică văile de azi fiind un produs aluvial, prima patrie a omului au fost regiunile montane, unde trăia din vânat, din rădăcinile pământului și din fructele arborilor. Acolo s'a făcut cunoscut cu aptitu-

dinea cremenei, din care și-a fabricat apoi unelte. Dela peatră a progresat pe cale inventivă la metale, dintre cari cea mai veche este arama, apoi bronzul și în urmă ferul.

Omul în luptă pentru o existență cât se poate de îndemânică și plăcută ajuns la capacitatea, de a pregăti din minerale menționatele metale și din aceste a-și fabrică multele necesare, a trebuit prin o îndelungată exercitare și ereditare a forțelor intelectuale să dispue de oare-care grad de agerime intelectuale și de progres cultural. De-aceea mitologia antică, care e de privit ca istoria timpurilor preistorice, personifică acest spirit inventator în zeul Hephaistos născut din creerii zinei Iuno. Pe aceea treaptă cele mai însemnate ocupații culturale, ca agricultura, industria, arhitectura și comerțul trebuia cel puțin să fie trecut peste primul început și să se ale pe calea evoluției, căci viața nomadă devenind din cauza înmulțirii din timp în timp tot mai anevoioasă din de tot micile încercări de localizare s'a dezvoltat agricultura, care și mai departe a păstrat prăsirea vitelor. Ambele au produs comerțul și industria. Arta coerentă cu dispoziția ideală a omului s'a născut din industrie, s'a dezvoltat prin luxoașă preparare a armelor și uneltele, ce se decorat cu diverse gravuri și ornamente. Comerțul și industria au pretins sistemul măsurilor și al pondului, au dat anză la calcul, la sume de rebus, din cari s'au dezvoltat cu timpul prin aplicare semnele cifrice. Gravura a născut desemnarea animalelor și a evenimentelor mai întâi pe arme, vase, unelte și apoi pe monumente. Așa se esplică începutul scrisoarei și al picturii, eari apoi s'au dezvoltat paralel lângă olaltă. Ele deschid era istorică, cu care se inaugurează cea a culturai în sensul propriu al cuvântului. Evoluția intelectuală nu este notificabilă numai în decursul mileniilor, secolilor sau al generațiilor, ci chiar fiecare deceniu dovedește propășiri culturale.

Acest fenomen a devenit obiect de convingere chiar la poporul de rând, care recunoaște, că copii de azi sunt mai inteligenți decât părinții săi din generația anterioară.

(Va urma).

Cestiuni pastorale—actuale.

Urmând firul istoric, departe până unde numai străbate în adâncul vremilor, ca stâncă nezguduită ni se va închegă înaintea ochilor adevărul, că toate popoarele câte le cunoaște istoria, au avut și au religie, și că popor fără religie n'a putut viețui. Ca fapt netăgăduit ni se va impune mai departe, că nu a fost cătun și nu este sat în care să nu fi fost și să nu fie un om cum am zice *al tuturor*, care chemat a fost și încă chemat este ca sfătuitor în toate actele mai sărbătorești ale vieții; fără care nu se poate naște,

¹⁾ Aceea, care a instituit pe cea oarbă fizică.

nici muri, care ia pe om îndată dela început dela sânul dulce el mumei sale și nu-l lasă decât la mormânt, care binecuvintează și sfințește leagănul, patul conjugal, patul morții și sicriul, un om în sfârșit, la picioarele căruia creștinii, — bogați și săraci de o potrivă, — merg a depune mărturisirile, lacrimile lor cele mai ascunse și care de o potrivă ține de toate clasele, de clasele inferioare prin viață săracă și adese prin umilința nașterii, de clasele înalte prin creșterea, știința și înălțarea simțămintelor sale. Acest om al tuturor, este preotul. Nimenea mai mult bine, sau mai mult rău a face ca dânsul nu poate, în măsura după cum îndeplinește sau nesocotește misiunea sa înaltă.

Nu este însă ținta mea de a însoți preotul pe vastul câmp al datorințelor impuse lui de către stăpânul Atotputernic, voiesc însă a stărui puțin asupra unor probleme pastorale ce cred a fi actuale.

Poporul nostru în vremuri, adăpostit mai mult la poala munților și răsfiat pe coastele și crestele muncelilor, ferit de zguduiri, frecările și frământările altor națiuni, trăia în pace și liniște, și conexiunea cu Dumnezeu chiar din pricina acestei izolări, era nu se poate mai puternică iar ca urmare firească a acestei conexiuni, legătura între preot și credincioși era țesută din firile trainice ale credinței și dragostei, așa că deși preoților de pe atunci nu le stătea la îndemână arsenalul bogat și bine echipat al științelor mai nouă, totuși credința în preot era așa de tare, că cuvântul lui aur cântărea și de obicei în fapt se schimba.

Durere însă, că aceste vremuri bune, vremi ideale și de pildă arătătoare au trecut. În jurul nostru numai e, decât negură și ceață, prin care și cei mai buni ai noștri numai dibuind, pipăind pot înainta cu încetul spre a ajunge iarăși zarea ce luminează acum departe, departe la capătul negurilor, aruncă o dungă de lumină asupra acelor vremi când încă cuvântul în fapt se întrupă.

În cursul nesfârșit al vremii ispitele necurate ce cutropiseră deja alte neamuri, încetul cu încetul își întinseră mrejele ademenitoare cu plăceri de ale lumii, și începură cochetarea detestabilă cu poporul cel care până atunci și-a fost păzit fecioria nevinovată la poala și pe creasta munților. Și s'a zguduit trupul fecioresc al curatului nostru popor și jertfă a căzut ispitelor ademenitoare, și jertfă a căzut și credința, și toate aceste numai și numai, pentru că cei chemați n'au ținut samă de evoluția firească a sufletelor, n'au ținut pas cu vremea, și s'au uitat de a se înarmă cu cele trebuincioase, pentru a întimpină și combate cu succes ispitele.

Între multele ispite cu lipici și dulci cuvinte pe buze, dar cu otravă omorătoare în dos, loc

de căpetenie își cere și își ia în vremurile mai nouă cea mai primejdioasă. Interconfesionalismul, care sub masca frăției deaproapelui probează zguduirea confesiunii noastre ortodoxe. Și întru cât interconfesionalismul merge de braț cu interconfesionalismul, merge de braț cu internaționalismul, adică cozmopolitizmul, care astăzi încă este arma de forță a prorocilor mincinoși și tinde nu numai la zguduirea religiei noastre ortodoxe drept măritoare, moștenită cu sfințenie din străveche viață, ci încât religiea noastră alcătuiește piatra unghiulară a întreg zidului nostru național, care nu poate fi zguduită fără de a se surpă și întreg zidul, ținteste mai ales distrugerea și spargerea acestui zid.

Suntem la răspântie, două cai se deschid înaintea noastră, una veche spinoasă — semnul părăsirii — ce duce spre mântuire, cealaltă netedă la față, spre perzare. Poporul nostru iarăși a ajuns în grea cumpână. Vremurile de răstribite iară-l întimpină. Cei drept, horde barbare nu mai năpustesc holdele, dar mai aprigi și mai primejdioși vrăjmași i.e. stau în cale, căci cei din vremuri răpiau numai avutul, bunul pământesc trecător, cei de acum însă țintesc subminarea, răpirea existenței, ființei noastre.

În vremuri de grea cumpână, de pe crestele munților, glas de buciim sună alarmă, și se adună poporul nostru în frunte cu păstorii lor sufletești și înălțau împreună o rugă izvorâtă din adâncul sufletului și întărită prin credință nezguduită către Domnul puterilor și înfruntau atacurile.

Prorocii mincinoși datau asalt și bat cu stăruință credința străveche a poporului nostru. Ținta vrășmașului este vădită de a ne ademeni pe calea perzaniei.

Poporul e în zbucium și fermentare, e vremea când sufletul lui șovăiește între celea două cai, e vremea când datorința sfântă a păstorilor sufletești este de a se pune în rând și de e păzi cu îndărătnicie și îndârjire porțile credinței, e timpul suprem pentru provederea cu armele trebuincioase spre a se ajunge scopul.

Și pe când înainte de asta păstorilor sufletești le era de ajuns lupta cu glasul (înțelegând cantul), acum din nou nu ajunge cunoașterea numai a celor 8 glasuri, căci numai cu acestea fără de a se echipa cu cunoștințe câștigate din științele mai nouă, nu va putea întări din nou masa șovăitoare, și nu va putea combate în de ajuns atacul vrăjmașilor.

Trebuință este de a străbate în măruntaele firei credincioșilor noștri, trebuință este de a studia cu deamănuntul toate fazele, nuanțele schimbării acestui suflet și trebuință iminentă este de a cerceta cu stăruință toate cărțile din a căror șire leac tămăduitor poate picura pe

snfletele îndurerate și năcăjite, și din a căror șire sabie cu tăiș bine ascuțit să poate făuri contra vrășmașilor, așa că nu este slobo a trece cu veșerea o singură ocaziune de sfatuire și nu este sloboe a perde o clipă din vremea apărării atacatului.

În vremurile de astăzi, când credința popoului nostru s'a zguduit și când interesele lumesti din cē în ce mai mult îl atrage în vârtejul vertiginos al luptei pentru traiu, înrăurintă mare încep a-și câștiga esupra lui în deosebi pe calea administrației civile, prio care cu diferite apucături și în osebite chipuri își permit proba îndrăzneată al prinde în mreajă și al momi pentru scopuri străine credinței noastre străveche. Mai ales notarășii, cari stau în nemijlocită coatingere cu poporul și, cari văd și se conving despre cunoștințele foarte defectuoase (dacă vorbă poate fi de cunoștințe) ale preoților în practica reală a vieții, sunt cei cari încep a captivă poporul, din pricina că la ori ce năcaz material îi slujește cu sfaturi și nu este afacere la care să nu își dea părerea bună sau rea. În felul acesta apoi, când este vorbă de orice manifestație, nu rar se întâmplă că poporul și de data asta urmează sfatul notarului, al cărui sfat e obișnuit al urmă.

Lipsă este prin urmare, ca preotul să deie atențiune convenită duhului vremii, să stăruiască din răspuseri a suplini și a face superflua alegarea la notar după sfaturi. Lipsă este ca preotul să stăruiască ca credincioșii în el să își găsească razământul puternic la diferite momente ce îi întimpină, el să fie sfetnicul, povățuitorul și apărătorul îndemânatic al credincioșilor. Când toate acestea le va ajunge el, atunci și poporul nostru va reveni în ogașul adevărat, călcat și făcut de strămoșii cei cu credință neclintită. Spre ajungerea acestui scop deci este neamănat de lipsă ca preotul să își însușească din științele reale înainte de toate cunoștințe de drept administrativ și de drept financiar, așa ca în labirintul afacerilor osebite să fie în poziție de a da în mâna credincioșilor firul adevărat care-l conduce și scoate la lumină. (Astăzi cei mai mulți nici măcar un libeluț de dare nu știu din ce poziții și cum se înjghebează, pofteste apoi dă lămurire credinciosului care vine și ti se plânge căi multă »porția«. Ți-ai nerdut încreerea și pace!)

În urmarea acestora, neamănată trebuință este — cred eu — ca cei cari își consfințesc viața carierei frumoase a preoției, ajunsă grea prin felurite uneltiri, să deie receruta atențiune menționalelor științe. În scopul acesta deci ar fi consult, a înființa la teologiile noastre, catedre separate pentru pomenitele științe, bunăoară cam pe odată în forma catedrei de Higienă, care ar fi provăzută de cutare avocat, care nădăjduim

s'ar angagia cu grăbire a suplini aceasta mare și desastroasă lacună.

Și când cunoștințele reale caștigate din științele de drept mai nouă, impuse de duhul vremii cu prescriesele evangheliei și pastoralei ca doi buni tovarăși la olaltă vor lucră pentru de a curăți calea pângărită de bălăriile sămănate de mâni străine — ce duce la sufletul credincioșilor nostri, atunci rădăcina credinței, nou suc de viață dă-tător za căpătă, și vițele rădăcinei cu nouă putere vor lăstări și cu mai multă putere se vor înfige în adâncul sufletelor credincioșilor. Și când ușa preotului deschisă va fi la orice oară celui cel cercetează, candela ta aprinsă, toiagul său la îndemâna sa totdeauna, când nu va cunoaște anelmpuri, distanță, molimă, soare și zăpadă, când vorba e de alinarea tuturor durerilor și când vorba e de împărtășirea credincioșilor cu sfaturi potrivite pentru toate momentele vieții fie sufletești, fie materiale, atunci, dar numai atunci vom răpune și vom birul ispitele felurite. Atunci cu drept poate esclama preotul: »acum slobozește...«

Și atunci, deși pe cap avea-va pletele rărite de vara și troienite de iarna vieții, deși mânil sale, tremurând va înalță potirul, deși vocea lui slăbită nu va mai umplea sanctuarul, totuși aceia și atunci cu tărie va mai răsună în sufletul turmei sale. El moare, însă cu sufletul liniștit, căci el a făcut pe acest pământ tot ce era mai bine de făcut aici, el a continuat o dogmă nemuritoare, a slugit de verigă la lanțul de credință și de virtute și a lăsat generațiunilor ce se vor naște o credință, o lege și un Dumnezeu.

Iosif Tărău.

Încă o cauză, care împedecă progresul învățământului din Bihor.

Cei mai mulți candidați de învățatori abia așteaptă să absolve preparandia, pentru ca să scape de învățatul cel mult. Și acel timp îl și ajung iute și după-ce părăsesc institutul, ori că li-s'a urât de învățatură și numai învață, ori și dacă vreau să-și procure ceva căți științifice, ca să-și completeze cunoștințele, nu le permite salariul cel puțin. Capul lor le este ce e drept plin cu teorii, pe cari în viață practică trebuie să le aplice în praxă. În cele mai multe cazuri, însă nu le succede. Ar avea deci lipsă să le vadă, să le audă și să le învețe. E, dar de unde? Și dela cine?

Sunt deja trei ani, de când am scris în »Tribuna«, un articol sub titlul: »În preajma examenelor«. În acel articol am descris greșele,

ce se omit la examene și pentru delaturarea aceluia și pentru ca să ni-se deie ocaziune, dela cine să învățăm câte ceva, am cerut, ca venerabilul Conzistor, să denumească comisari conzistoriali la examene.

Atari comisari, Venerabilul Conzistor a și denumit și denumește în tot anul și în fiecare protoprezbiterat.

Să vedem acuma, că prin introducerea acestui metod nou, ne-am ajuns oare scopul nostru dorit? De fel! Pardon, un scop ne-am ajuns: Greșelele ce s'au omis până atunci, au dispărut, dar de învățat nu am învățat nimic. Și pentru-ce nu? Să vedem.

Vine comisarul la examen, se pune la masă și în tot decursul examenului nu face altceva decât că ascultă la răspunsurile elevilor, umblându-i creionul în mână de crezi că-i stenograf. Întrebat fiind odată, de un oaspe, că ce scrie, comisarul i-a săspuns: Scriu observările mele asupra examenului și ținuta protopopului, pe cari am să le trimit Venerabilului Conzistor.

Se isprăvește examenul și dl comisar, cu protopopul se duc, fără să spună învățătorului respectiv scăderile ce eventual le-au observat la dânsul. Și nu i-se spune nici celui mai slab învățător. În schimb însă i-se dă o dojană grosolană. De unde și cum să așteptăm apoi, ca acel învățător să se îndrepte în viitor, dacă nu i-se spun scăderile? Ori e destul, dacă pe aceste le știe numai Venerabilul Conzistor, iar bietul dascăl, să învețe și să se îndrepte din dojană? Nici odată!

Da, trebuie să le știe și Venerabilul Conzistor, dar trebuie să i-se spună și învățătorului slab, pentru-ca să învețe și să se știe orientă pentru viitor.

Pentru ajungerea scopului, ar fi de lipsă ca:

Venerabilul Conzistor din Oradea-Mare, în viitor să numească, de comisari conzistoriali, la examene, pe cei mai apți învățători, dându-le îndrumare, că după finea fiecărui examen și la fiecare învățător, dimpreună cu protoprezbiterul concernent și eventual și cu învățătorii aflători la acel examen, să țină conferință didactică. În acea conferință, pentru orientare și acomodare, să i-se spună învățătorului respectiv, toate greșelele și defectele observate.

Făcând Venerabilul Conzistor și aceasta dispoziție, peste puțin timp învățământul nostru de aici va fi satisfăcător.

Miersig, în ziua Nașterii Domnului.

Iulian Paguba,
învățător.

Stăpânind Solomon.*)

David mai avu un fecior cu numele Solomon carele de mic arată Duh mare. Pe acesta-l dede la Prorocul Nathan să-l crească. David trăi 77 de ani încă până a nu muri, unsă pe acest fecior a lui că împărat peste Israil, și îi dede învățăturile celea mai folositoare, cum să domnească pe norod cu norocire, și cum să-și facă totdeauna prin blândețe și virtute plăcut lui Dumnezeu. David muri, și Solomon se su în scaunul tatălui său.

Începând acum Solomon stăpânirea, voiă el mai înainte de toate să cheme pe Dumnezeu intru ajutor și făcū și o jertfă lui Dumnezeu. După jertfire, îi arată Dumnezeu un semn, vorbind către Solomon: Cere ce poțtești. Solomon răspunsă: Doamne! eu mă rog, dă-mi înțelepciune, și pricepere, ca să pot Norodul, care mi-la-i dat, povățuind-ul dupa voia ta. Dumnezeu zisă: Pentrucă tu nu te rogi de viață lungă, nu te rogi pentru bogăție și comori, nici pentru putere asupra vrășmașilor, ci te rogi să-ți dau înțelepciune, care până acum încă nime nu au avut; dar și ce n'ai cerut îți voi da, adecă viață lungă, avuție și putere numai de vei urmă pildei tatălui tău a trăi cu cucernicie ca el, și vei umblă în calea poruncilor mele. Solomon mulțami lui Dumnezeu, și-și pusă tare în gând a țâneă ce nu i-s'a zis.

Solomon căpătă minteni la începerea domniei sale prilej a arată înțelepciunea sa în lucrurile de pricină. Două mume au locuit într'o casă, dintre care una și-au omorât copilul prin somn. Deșteptându-se ia, aflase pruncul mort, și-l pusă lângă cealaltă muiere, iar pruncul celeilalte fiind viu, îl luă lângă sine. După aceasta se deșteptă și mama pruncului celui viu, și cunosecū cumcă cineva i-a luat pruncul ei, și i-a lăsat altul, și acum eră sfadă, căci anândouă voiau să li-se dea pruncul cel viu, și care de care voiă să aibă dreptate. Aceasta pricină s'a înștiințat împăratului spre alegerea dreptății. Împăratul a poruncit la o slugă a dânsului să-i aducă o sabie, ca să se împartă copilul în două părți, și ca să se poată da la fieștecare mamă jumătate. De loc strigă o mamă, oh domnul meu și împăratule! Nu omorî copilul, ci-l dă mai bine la ceialaltă maică. Iar muma ceialaltă zisă: Implinească-să porunca împăratului. Dintr'aceasta cunosecū Solomon cumcă cea dintăiu au fost mama pruncului, și-l dede ei.

• Aceasta judecare, precum și alte mai multe orindueli înțelepte, făcură lui Solomon în toată împărăția cinste mare, și vestea înțelepciunii lui să lăți și în alte țări mai depărtate. Scrisorile lui Solomon, precum sunt: Pildele lui Solomon, Cartea înțelepciunii, Predica lui, acestea toate făcură de s'au lățit la norod învățături bune, prin care înfloresc faptele celea bune. Sub stăpânirea lui venit înainte neguțătoria, arătura, și toate meștesugurile, și prin acestea să făcură israilitenii un norod puternic și cinstit.

Alexandru Vasiadi,
paroh.

CRONICA.

Anul nou în Arad, s'a serbat de data aceasta, pontificând la serviciul divin din catedrală P. C. S. R. R. Ciorogariu însoțit de P.

*) Textele ce se publică aci, sunt mai corecte decât cele publicate ulterior și întrebuintate, după cărțile mai noi.

On. D. V. Beleş protopop și On. D. D. A. Vesalon, G. Bodea, Tr. Vătan și Dr. T. Botiș diacon.

Predica a fost rostită de Păr. Tr. Vătanu, care a arătat și următoarele date statistice relative la populație, în anul 1906 la credincioșii noștri din loc: Născuți 258, morți 126. Cununați 31 perechi. Față cu anul anterior spori la nașteri 44, la morți 43, — un foarte slab progres.

După serviciul divin s'au prezentat la P. S. Sa Arhiepiscopul diecezan, pentru a aduce omagiile lor: Corpul ofițeresc, în frunte cu generalul comandant al garnizoanei locale, și clerul și poporul din Arad, în numele căruia a vorbit C. S. R. Ciorogariu.

P. S. Sa într'o foarte prețioasă vorbire arată defectele băntuitoare și sfătuiește la îndreptare, prin hărnicie și râvnă, a populației române din Arad, ajunsă în decadentă, din pricina mai mult a relei și nepriceputei cum și neprevăzătoarei gospodării. Adevărurile spuse cu inimă deschisă și cu durere, cu sentiment, cu dragoste pentru popor și proșterea lui, au fost ascultate și primite, ca învățătură cu adevărat edificatoare.

La masă au fost oaspeți ai P. S. Sale, corpul profesoral dela institutul nostru ped.-teol. și membri ai Consistorului, cum și câțiva din vechii amici ai P. S. Sale.

Necrolog: *Gavril Bodnariu* preot în Cusiș, tractul Vascoului, a răposat Vineri seara la 29 Decembrie v. 1906, după un morb greu, în etate de 44 ani și în anul al 20-lea al preoției. În timpul morbului său el se retrăsese la casa părintească în Beiuș unde a și răposat. Înormântarea rămășițelor pământești ale defunctului s'a făcut Duminică în 31 Decembrie v. 1906. Serviciul funebral l-au oficiat: Rev. domn protoprezbiter Vasilie Papp, adm. protopopesc Moise Popoviciu, Terențiu Popescu, preot în S. Petrească, Terențiu Papp preot în Buntești, Traian Cucu preot în P. Zăvoeni, George Roman preot-cepelen în Nimăești și Ioan Pinter preot în B. Remete.

Răposatul a fost un suflet de om bun, a trăit în cele mai bune legături de prietenie cu toți colegi, dar a dus o viață, care numai fericită nu o putem numi și poate că chiar împrejurarea aceasta a grăbit să-i curme firul vieții.

Sbuciumarea vieții sale și-o descrie el foarte reușit în volumul său de poezii, intitulat „*Oglinda inimii*“. „Dulce-i multora robia sfintei dragoste! iar mie? Mult mai dulce-mi eră glia și somnul de vecinicie“, zice răposatul în una din poeziile sale, iar într'alt loc își spune pe față chinul. El zice: „Peptu-mi geme în tăcere și să zbuciumă în dureri“ etc. Dovadă a tristei sale vieți.

Se ocupă mult cu cetitul și cu scrisul, care precum ne spunea îi eră pânea de toate zilele, jertfa mult pe altarul literaturii și lucră zilnic potrivit puterilor sale spirituale.

Și chiar în ajunul morții îi sosiră tipărite fabulele intitulate „*Hăruri risipite*“.

La rugăciunile sfintei biserici: „Eternă memoria lui!“ să ne alăturăm cu toții noi prietini și cunoscuți lui, să se alătore colegii lui, absolvenți de teologie din

Arad în anul 1885 și cu toții împreună să-i zicem din profundul inimii: Fie-i fărăna ușoară și odihnească în pace!

Un pretin.

Dar pentru biserică. Praznicul Nașterii Domnului nostru Iisus Hristos din anul acesta a fost o adevărată zi de bucurie pentru dreptcredincioșii aparținători parohiei Bencecul-român; o surprindere neașteptată ne-a făcut evlavioasa creștină văduva Maria Dumitru, care a donat bisericii noastre un rând de odăjdii, în preț de 130 coroane. — Atotputernicul Dumnezeu să-i deie noroc, sănătate și zile îndelungate.

Todor Ioaneș,
paroh gr. or. rom.

Manualele didactice ale dlui Iuliu Vuia apărute în tipografia diecezană din Arad, au obținut cu dto 1/14 Decembre a. c. Nr. 2067 și aprobarea Ven. Consistor orădan.

Primirea de surdomuți. Pe baza ordinului înv. naltului minister Nr. 11158/904 se primesc copii surdomuți din comitatele Arad, Bichiș, Bihor și Cenad, în școala din Arad. Acei părinți cari au copil surdo-mut și voesc să-l dea la școala aceasta din Arad, cu începere dela 1 Sept. n. a. c. sunt avizați să petiționeze pentru primire, cel mai târziu până la sfârșitul lunei Februarie. Este bine ca înainte de a petiționa, asemenea părinți să se adreseze pentru informațiuni și tipăriturile necesare la *presidiul comisiei de supraveghere* (Siketnémák áll. s. iskolájknaak felügyelő bizottsága. Arad).

Cronică bibliografică.

„*Tribuna*“ (Arad) numărul de Crăciun, are o întindere până acum neobicinuită în presa română: 24 pag. text (din 48 pag.).

Remarcăm, ca articole de valoare superioară: Chestia țărănească în România, de Vintilă Brătianu. O țară fericită (Germania), de I. T. Mera. — Românii și Sașii, de Septimiu Albini. — Lucruri triste, de Ioan Slavici. — Mikes Kelemen în Țara-Românească (fără indicarea isvorului, care e în carte tipărită de Maghiari cu ocaziunea aducerii în țară a rămășițelor lui Rákoczi și tovarășilor lui) de Ioan Costa, — Trei reviste bisericesti apărute în Arad, de Onisifor Ghibu. — Din vremuri... (adresa Românilor, din 1848 Mai 15, către guvernul țării) cu subscrierea: Ioan Leményi vlădicul Făgărașului, Andrei Șaguna, vlădică neunit, Pavel Dunca, Petru Man.

A apărut și se află de vânzare în tipografia noastră cu prețul de **50 fleri Rugăciunile școlărilor și cântări bisericesti** pentru școlălele române alese și întocmite de *Nicolae Ștefu*, învățător, ediția IV, completată, așa că se poate folosi și în loc de Octoich. Se extinde pe 9 coale de tipar format mic și cuprinde următoarele: Cântări la începerea școlălei. Rugăciunile. Cele 10 porunci. Poruncile bisericesti. Rânduiala vecerniei. Rânduiala utreniei. Polieleul. Priceasna. Rugăciunile mesei, Troparele sârbătorilor. Cele 8 glasuri cu rânduiala vecerniei și a utreniei. Sfetilnele și stihirile evangeliilor. Să extinde pe 132 pagini de tipar.

Din cauza aglomerării de material, darea de seamă despre recentele reviste apărute la noi se va publica, în rubrica obicinuită »Cronica bibliografică«, în numărul viitor.

Cătră cetitori!

Cu numărul de față deschidem abonament nou la foaia »Biserica și Școala«.

Numărul 1 îl trimitem tuturor oficiilor parohiale din dieceza Aradului, numărul 2 și cei ce vor urmă se vor trimite numai acelor care plătesc abonamentul pe cel puțin $\frac{1}{2}$ an ori se angajază în scris la abonament, obligându-se a plăti abonamentul ulterior.

Prețul abonamentului e: Pe un an 10 cor. pe jumătate an 5 cor. Pentru România și străinătate: Pe un an 14 fr. pe jumătate an 7 fr.

Epuizându-se toate exemplarele din calendarul nostru diecezan de pe anul 1907, de și-l tipărisem în 20,000 exemplare, cu tot respectul rugăm pe acei onorați domni cari au dela noi calendare în comisiune, să binevoiască a ne returna exemplarele pe cari nu le pot desface, ca să putem satisface comandelor ce ne sosesc.

Tipografia diecezană.

Concurs.

Pe baza încheierii Ven. Consistor diecezan de sub Nr. 6432/1906 pentru postul de capelan temporal cu dreptul de succesiune, sistemizat pe lângă veteranul paroh Mihai Raț din **Pilul-mare**, se scrie concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în organul „Biserica și Școala“.

Venitele sunt: 1., una sesiune parohială. 2., interesele fondului sesiunilor parohiale. 3., birul preoțesc și stolele îndătinate; — din cari toate alegândul capelan va beneficia jumătate; însă va suporta și dările publice după partea sa.

Alegându-l capelan este îndatorat a catehiza în ambe școlile confesionale fără vre-o altă remunerațiune. Dela recurenți se recere **cvificațiune de cl. I.**

Recurenții au să-și trimită recursele ajustate cu documentele de lipsă — adresate comitetului par. din Pilul-mare — la oficiul protopopesc ort. român în Chișineu până la termenul concursual; iar pentru a-și arăta desteritatea în cele rituale și oratorie să se prezenteze în vre-o Duminică ori sărbătoare în sf. Biserica din Pilul-mare, având să observe dispozițiunile §-lui 18 din Regulamentul penteu parohii.

Pilul-mare, la 29 Noemvrie v. 1906

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Dr. Ioan Trăilescu*, protoprezviter.

—□—

2—3

Pentru îndeplinirea definitivă a parohiei de cl. III-a **Cil**, se scrie concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în foaia „Biserica și Școala“.

Venitele sunt: a) usufructul unei sesiuni de pământ extravilan; b) birul constător din câte o măsură cucuruz sfărmat dela fiecare număr de casă, ori recumpărat cu 2 cor., c) stolele îndătinate; d) casă parohială cu supraedificate și cu un intravilan și e) întregirea venitelor dela stat, amăsurat cvificațiunei celui ales. Dările publice le va solvi cel ales.

Se notează, că văduva răposatului preot, are drept la cvartir până la 26 Mai st. v. 1907, iar la jumătate din toate venitele parohiale până la 26 Octomvrie st. v. 1907.

Recurenții sunt poftiți, ca recursele ajustate cõnform Regulamentului pentru parohii și adresate comitetului parohial din Cil, să le subștearnă în termenul de sus, la Oficiul pprezviteral gr. or. rom. din Butyîn com. Arad, și cu observarea §-lui 18 din acel Regulament, vor avea a se prezentă în s. biserică, spre a-și arăta desteritatea în cele rituale și în oratorie.

Din ședința comitetului parohial, ținută în Cil, la 17/30 Decemvrie 1906.

Arcadie Căcinea,

Petru Moțocan,

În conțelegere cu: *Ioan Georgia* protoprezviter gr. or.

—□—

3—3

Urmează în Supliment Nr. 2. 1907:

„Janus“ institut de asigurare mutuală pe viață în Viena
s'a fondat în anul 1839, din partea unui grup de bărbați nobili,
este cel mai vechiu „Institut mutual de asigurare pe viață“
— pentru Austro-Ungaria. —

Se bazează pe legile mutualității în puterea cărora accidentul capitalului anual trece în favorul celui asigurat.

➡ Premii eftine. Condiții de asigurare favorabile. ➡

Imprescriptibilitatea polițelor după 3 ani. Plătirea în caz de duiel și sinucidere după 5 ani.
Asigurare gratuită pentru caz de războiu. — Fără timbru de poliță și taxă de stat — Plătire la moment.

Starea de asigurare 111.000.000 cor. | § | Averele institutului 31.000.000 cor.

Sumele de asigurare plătite până acum 56.000.000 cor.

Informațiuni îndatoritoare dă:

==== Agentura generală pentru Ungaria de sud în Timișoara-Fabric. ====

Lerchengasse Nr. 17. (N-rul Telefonului: 422).

(39)

Tiparul și editura tipografiei diecezane din Arad. — Redactor responsabil: **Roman R. Ciorogariu.**

Supliment la „Biserica și Școala“ Nr. 1. 1907.

Nr. 7595/1906.

Publicăm mai jos *Regulamentul pentru procedura judecătorească în cauzele disciplinare în mitropolia gr. ort. română din Ungaria și Transilvania* votat prin concluzul Nr. 125 al Măritului congres național-bisericesc din 1906 și avizăm prin aceasta pe toți cărora li se cuvine, că începând din ziua publicării de față acest Regulament intră în vigoare conform concluzului congresual Nr. 194 din 1891.

Arad, din ședința plenară a Consistorului gr.-ort. român, ținută în 18/30 Decembrie 1906.

Joan J. Papp,
Episcopul Aradului.

Regulament

pentru procedura judecătorească în cauzele disciplinare în mitropolia gr.-or. română din Ungaria și Transilvania.

CAP I.

Persoanele supuse disciplinei.

§. 1.

Regulamentul prezent se extinde asupra tuturor persoanelor însărcinate cu funcțiuni bisericești, școlare și fundamentale, cu excepția arhierilor și a călugărilor dela mănăstiri, ale căror cauze disciplinare are să le reguleze sinodul episcopesc. Acest Regulament se extinde mai departe și asupra candidaților de preoți și învățători.

A. Transgresiuni disciplinare.

§. 2.

- a) neglijență sau neascultare în împlinirea datoriștelor ;
- b) necorectități în afacerile oficiale ;
- c) fapte mai puțin grave, săvârșite în contra ordinei și a buneii cuviințe ;
- d) căutare de certe și atățare la neînțelegere ;
- e) expectorațiuni și expresiuni necuviințioase față de superiori și de autoritățile bisericești ;

f) executarea înainte de aprobare a acelor concluze, cari sunt a se aprobă prealabil prin autoritățile superioare.

B. Delicte disciplinare.

§. 3.

- a) necredință față de biserică ;
- b) desconziderarea și deonestarea doctrinelor, canoanelor, legilor, ordinațiunilor și datinelor bisericești ;
- c) fapte contrare legilor, canoanelor, regulamentelor și ordinațiunilor în vigoare ;
- d) fapte contrare moralei publice ;
- e) viață casnică contrară moralei publice și învățaturii bisericești ;
- f) neîmplinirea obstinată a datoriștelor oficiale și neglijarea cu desăvârșire a oficiului ;
- g) părăsirea arbitrară și nejustificată a oficiului ;
- h) călcarea datoriștelor oficiale și abuzul de oficiu săvârșit prin corumperi sau mituiri ;
- i) neascultarea obstinată și purtarea necuviințioasă față de superiorități ;
- l) administrarea necorectă sau înstrăinarea averilor bisericești, școlare și fundamentale ;
- m) denunțări și calumniări față de capii și superiori bisericii, precum și față de corporațiunile, instituțiunile și organele bisericești ;
- n) conspirațiuni și conlucrări în contra întregității și constituțiunii bisericii ;
- o) corumperi la alegeri, precum și complicitate la acelea ;
- p) violarea secretului de oficiu ;
- r) purtare nemorală și scandaloasă, aptă de a compromite poziția oficioasă a inculpatului ;
- s) necapacitatea spirituală sau coprorală de a împlini oficiul ;
- t) condamnarea criminală pentru crime ori delicte difamante la judecătoriale civile ori militare prin sentință definitivă.

C. Pedepsele disciplinare.

§. 4.

Pentru transgresiunile înșirate în §-ul 2. a—t, se pot aplica în calea ordinei, fără procedură disciplinară, pedepsele următoare :

- a) admonițiune ;
- b) infruntare în scris ;
- c) amendă respective pedeapsă în bani până la 100 coroane.

§. 5.

Pentru delictele înșirate în §-ul 3 a—t, se pot aplica următoarele pedepse:

a) amendă respective pedeapsă în bani până la 600 coroane, care în caz de neplătire se schimbă în suspendere dela oficiu și o parte din beneficiu pe un timp anumit amăsurat pedepsei bănești;

b) suspenderea dela oficiu și beneficiul întreg sau numai în parte pe un timp anumit;

c) suspendere dela oficiu și întreg beneficiul pe un timp anumit, agravată cu internare în mănăstire;

d) destituirea respective amovarea din oficiu și din postul cel-l ocupă;

e) excluderea temporală ori definitivă din sinul candidaților pentru serviciul bisericesc sau școlar;

f) excluderea temporală din sinul corporațiunilor bisericești;

g) destituirea necondiționată adevă lipsirea totală de dreptul de a mai putea ocupa post bisericesc, școlar sau episcopesc în mitropolie;

h) lipsirea pentru totdeauna de caracterul oficial și de dreptul la penziune.

D. Organele îndreptățite a aplica pedepsele și a ordina cercetarea.

§. 6.

§. 6. Pentru transgresiunile înșirate în §. 2, se pot aplica pedepsele prescrise în §. 4, în calea ordinei, cu delăturarea procedurii disciplinare.

§. 7.

§. 7. Pentru transgresiunile înșirate în §. 2 lit. a) și b) protoprezviterul față de subalterni poate aplica pedepsele prescrise în §. 4 lit. a), b), și pedeapsa de sub c) până la 20 coroane.

§. 8.

§. 8. Pedepsele prevăzute în §. 4 le aplică în calea ordinei consistorul eparhial, iar în caz de urgență, președintele aceluia.

§. 9.

§. 9. În contra aplicării pedepselor în calea ordinei, nu se admite remediu de drept.

§. 10.

§. 10. Dacă cineva în decurs de 3 ani a fost pedepsit în calea ordinei de trei ori pentru transgresiuni, și în decursul aceluși timp săvârșite iarăși asemenea transgresiuni, are să fie urmărit în calea disciplinară pentru delict și pedepsit conform §-ului 5.

§. 11.

Pentru delictele înșirate în §. 3 este îndreptățit a ordona cercetare disciplinară;

a) în contra persoanelor de manipulațiune și de cancelarie prezidiul oficiului respectiv;

b) consistorul eparhial ori președintele aceluia în contra tuturilor organelor, funcționarilor și persoanelor supuse jurisdicțiunii sale;

c) consistorul mitropolitan ori mitropolitul în contra asesorilor și funcționarilor aplicați la consistorul mitropolitan.

E. Prescripțiunea.

§. 12.

Transgresiunile prevăzute în §. 2 se prescriu în 3 luni dela săvârșirea aceloră respective dela ajungerea la cunoștința forului competent.

§. 13.

Delictele disciplinare prevăzute în §. 3 se prescriu și nu mai pot fi urmărite după trei ani dela săvârșirea aceloră respective dela ajungerea la cunoștința forului competent, dacă în acest restimp inculpatul n'a săvârșit alt non delict disciplinar.

De cumva însă delictul învoalvă crimă după legile criminale ale statului, atunci nu se poate privi de prescripș până ce n'a intrat prescrierea după legile criminale ale statului.

CAP II.

A. Forurile judecătorești.

§. 14.

Forurile judecătorești disciplinare sunt:

I. Ca foruri de prima instanță:

a) scaunul protoprezviteral, în cauzele ce i-se concred din partea consistorului eparhial (§. 33 p. 3 din Statutul-Organic);

b) consistorul eparhial;

c) prezidiul în cazurile prevăzute în §. 11 p. a) al acestui Regulament;

d) comisiunea disciplinară a consistorului mitropolitan în cazul §-ului 11 litera c).

II. Foruri de a doua instanță:

a) consistorul eparhial în cauzele, în cari scaunul protoprezviteral judecă în prima instanță;

b) consistorul mitropolitan în toate cauzele, în cari consistorul eparhial judecă ca for de prima instanță;

c) plenul consistorului mitropolitan, în cazul când a judecat ca primul for comisiunea disciplinară a aceluia.

B. Regularea competenței.

§. 15.

Consistorul prevede și judecă cauzele disciplinare de pe teritoriul jurisdicțiunii sale:

a) în ședința plenară asupra asesoriilor consistoriali, secretarului, fiscului, defensorului matrimonial, funcționarilor dela cassă și a membrilor corporațiilor protoprezviterale și parohiale pentru faptul și omisiunea săvârșite în calitatea lor ca atari;

b) în senatul bisericesc asupra preoților, proto-prezviterilor, profesorilor dela teologie, catihetilor și candidaților de preoți;

c) în senatul școlar asupra profesorilor dela institutele medii și pedagogice, învățătorilor, învățătoarelor și candidaților de profesori ori învățători;

d) în senatul epitropesc asupra membrilor epitropiilor protoprezviterale și parohiale.

C. Cauzele excluderii dela funcționare ca judecător și delegarea altui for.

§. 16.

Nu pot funcționa ca judecători:

a) cei înrudiți cu inculpatul până la al șaselea grad de sânge sau al patrulea grad de cuscric, sau se află cu inculpatul în legături de adopțiune, tutelă sau curatelă;

b) cei ce sunt în dușmănie sau în proces cu inculpatul;

c) martorii în cauzele, în cari au depus mărturisiri esențiale;

d) apărătorii și reprezentanții inculpatului, precum nici arătătorul (acuzatorul) sau reprezentantul aceluia, nici fiscul consistorial, ca reprezentantul acuzei;

e) cei cari au concurs cu votul lor la deciderea cauzei în instanța inferioară.

Membrii forurilor, cari cad sub dispozițiunile acestui §. sunt îndatorați a se insinua ca atari la prezidentul forului.

§. 17.

Inculpatul are drept a pretinde excluderea acelor membri ai judecătoriei dela funcționare ca judecători, față de cari pot dovedi, că subversează una dintre cauzele enumerate în §-ul precedent. Aceasta o rezoalvă forul competent, iar în contra deciziei se admite recurs.

Dacă din cauzele susnumărate ar fi excluși a funcționa ca judecători atâta membri ai forului respectiv, încât numărul celor neexceptați nu ar fi de ajuns pentru a aduce hotăriri valide, urmează delegarea altei judecătoriai de aceeași categorie.

Delegarea altei judecătoriai față de scaunul protoprezviteral o dispune consistorul eparhial, iară față de consistorul eparhial, consistorul mitropolitan, și în caz de urgență, mitropolitul.

CAP III.

Investigarea.

§. 18.

Investigarea se introduce în contra inculpatului pe temeiul arătărilor private ori oficiale, saudin oficiu pe baza observărilor proprii.

§. 19.

Toate persoanele, asupra cărora se extinde acest Regulament, sunt îndreptățite în interesul propriu, ori în interesul public a cere în contra lor cercetare disciplinară.

§. 20.

Arătări, despre fapte sau intrelăsări, cari nu constituiesc delict disciplinar, se resping fără nici o cercetare.

Arătări anonime sau sub nume false, nu se iau în conziderare.

§. 21.

Organul îndreptățit a ordina cercetarea, înainte de toate ascultă pe inculpat și aflând substrat de ajuns, ordonează investigațiunea, indegetând totodată, pe cât numai se poate, modalitățile de a constata delictul.

În cazuri grave și urgente se poate ordina investigațiunea prealabilă și fără ascultarea prealabilă a inculpatului.

Dispozițiunea, prin care se ordonează investigațiunea, nu este apelabilă.

§. 22.

Pe baza sentinței criminale definitive a judecătoriai civile, se poate enunța sentință disciplinară și fără investigare.

§. 23.

Deodată cu ordonarea investigațiunii prealabile sau și în decursul acesteia, în cazuri grave, și deosebi când se arată pericol pentru biserică, școală sau averea acestora, se poate suspenda inculpatul dela oficiu și beneficiu, în parte sau întreg.

§. 24.

Suspenderea preventivă urmează de sine și se va decretă în puterea legii: când pe baza investigațiunii criminale din partea autorităților statului pentru crime ordinare s'a ordonat deținerea inculpatului.

§. 25.

Investigațiunea și respective instruirea procesului o îndeplinește comisarul de instrucțiune. spre care scop face cercetările necesare, ascultă pe arătători, pe daunați, pe inculpat și pe toți martorii provocați, având a eruă toate dovezile relative la delictul arătat.

Arătătorul, după împrejurări, poate fi ascultat și ca martor.

Inculpatul este în drept în decursul investigațiunii a înainta comisarului de instrucție, și judecătoriei disciplinare orice cerere întru apărarea sa. Atât arătătorul, cât și acuzatul au drept a-și numi câte unul sau doi bărbați de încredere pentru controlarea cercetării.

§. 26.

Martorii de altă confesiune, pot fi citați să-și facă mărturisirea înaintea comisarului de investigație; când însă nu s'ar prezenta, forul respectiv va recerca judecătoria civilă competentă pentru a-i asculta. Tot asemenea pot fi ascultați și acei credincioși ai bisericii, cari din ori ce cauză nu s'ar putea prezenta înaintea comisarului de investigație.

§. 27.

Martorii au să fie ascultați pe rând unul câte unul.

Înainte de ascultare fiecare martor se face atent să spună adevărul și să nu retacă nimic, căci fasiunea va avea să o înlărească cu jurământ.

După aceasta se pun următoarele întrebări general:

- a) Care-i este numele?
- b) De câți ani e?
- c) De ce religione este?
- d) Ce stare socială și ce ocupațiune are?
- e) Este înrudit sau încuserit cu acuzatul, ori cu acuzatorul, și în care grad?
- f) Nu este în dujmănie sau în proces cu unul dintre aceștia?
- g) Nu i-s'a promis sau dat ceva pentru ca să nu spună adevărul, și dacă da, prin cine?
- h) Nu l'a învățat cineva, cum să mărturisească?
- i) Fost-a pedepsit, și dacă da, unde și pentru ce?

§. 28.

După interogatorul general vin a se pune întrebările speciale în meritul obiectului de cercetare, atâtea câte se recer pentru constatarea adevărului.

§. 29.

Nu pot fi admiși ca martori:

- a) cei care n'au împlinit anul al 14-lea al etății, când s'a săvârșit faptele incriminat;
- b) cei cari pentru defect trupesc, ori spiritual n'au fost capabili a-și câștiga nemijlocit cunoștințe necesare în meritul cauzei;
- c) cei cari au fost pedepsiți în cale criminală pentru jurământ fals sau pentru falsificare de documente.

§. 30.

Nu pot fi obligați a fi martori și a depune mărturisirea: căsătorii unul contra celuilalt, pruncii, părinții, frații, surorile, nepoții și strănepoții inculpatului, pruncii fraților și a surorilor inculpatului, unchiul și mătușa, vărul și verișoara, pruncii adoptivi, tutorul și curatorul inculpatului, precum nici cei ce stau sub tutela sau curatela lui.

Persoanele acestea înainte de ascultare sunt a se face atente asupra dreptului de a refuza mărturisirea.

Aceasta se înseamnă la protocolul de investigație.

§. 31.

Fasiunile tuturor celor ascultați se introduc la protocol.

Inculpatul își poate însuși scrie sau dicta fasiunea, precum și observările sale relativ la fasiunea martorilor.

§. 32.

Fasiunea introdusă în protocol se citește eventual se explică înaintea respectivului, sau la cererea lui, i-se dă spre citire, și aceasta se înseamnă la protocol.

Cel ascultat are să subscrie protocolul de investigație, iar denegarea subscrierii împreună cu eventualele motive se înseamnă în protocol.

§. 33.

Când fasiunile martorilor între sine, sau cu fasiunea inculpatului, despre împrejurări esențiale, difer și sunt contrazicere, martorii se pot confronta unul cu altul, sau cu inculpatul, de regulă deodată numai între două persoane. Confrontarea se face și la cererea inculpatului.

§. 34.

După ascultare și după introducerea fasiunilor la protocol, martorul ascultat, încât fasiunea dânsului conține momente esențiale, făcându-se de nou atent la sfîntenia jurământului, depune jurământ înaintea comisarului de investigație.

Depunerea jurământului se constată la protocol.

Dacă vre-unul dintre martori ar denega jurământul, această împrejurare încă se înseamnă la protocol, împreună cu eventualele motive ale respectivului.

§. 35.

Tot comisarul de investigație efectuește, când se recere, și oculata, și la caz de lipsă ia opiniunea unui sau a mai mulți experți.

§. 36.

Protocolul făcut despre decurgerea și îndeplinirea investigațiunii, pe lângă cei ascultați are să-l

subscrie și comisarul de investigațiune și bărbații de încredere.

§. 37.

După încheiere, comisarul de investigație are a așterne protocolul de investigație împreună cu toate actele și cu observările sale, pe lângă raport, forului judecătoresc respective organului, dela care a primit mandatul.

CAP. IV.

Pregătirea procesului.

§. 38.

Prezidentul forului disciplinar transpune actele de investigație primite dela comisar, fiscalului pentru ingerință și propunere.

Când în decursul procedurii în contra inculpatului s'au făcut arătări nouă pentru alte delictе, fiind a se rezolvi toate prin o sentință, se așteaptă încheierea investigațiunii pentru toate delictеle arătate și apoi actele împreună se transpun fiscalului pentru propunere cumulativă.

§. 39.

Fiscalul în termen de 14 zile are să-și facă propunerea motivată.

Propunerea fiscalului poate fi:

- a) pentru sistarea procedurii;
- b) pentru întregirea investigațiunii;
- c) pentru punerea inculpatului sub acuză.

§. 40.

La propunerea fiscalului forul disciplinar decide ori sistarea procedurii, pe motive că nu este delict, sau nu sunt dovezi, sau că este prescris delictul, ori întregirea și complectarea investigațiunii, ori punerea sub acuză a inculpatului.

§. 41.

Forul disciplinar aflând cauza lămurită și substrat de ajuns, decide punerea sub acuză a inculpatului pe lângă îndegretarea delictului și expunerea motivelor.

Propunerea fiscalului nu e obligatoare pentru forul judecătoresc, deci atât punerea sub acuză cât și sistarea procedurii se poate decide și în contra propunerii fiscalului.

§. 42.

Deodată cu punerea sub acuză se poate decretă și suspenderea preventivă a acuzatului dela oficiu și beneficiu întreg, ori numai în parte, încât aceea nu s'ar fi decretat în decursul investigațiunii.

În contra suspensiunii se admite recurs în termen de 14 zile, însă fără de a împedecă executarea suspensiunii.

§. 43.

Deciziunea de sistare sau de punere sub acuză se comunică fiscalului, arătătorului și inculpatului. În contra deciziunii de sistare se admite recurs în termen de 14 zile.

Deciziunea prin care se ordonează întregirea și complectarea cercetării și a instruirii procesului, nu este apelabilă.

§. 44.

Trecând termenul de 14 zile, fără să fie intrat recurs, deciziunea de acuză, împreună cu toate actele, se comunică fiscalului, pentru-ca să-și formuleze acțiunea, iară fiscalul are a-și formula acțiunea și a o înainta forului cu toate actele în termen de 14 zile.

La cerere motivată termenul se poate prelungi încă cu 15 zile.

§. 45.

Fiscalul în acțiune precizează delictul incriminat, reasumează dovezile pe cari își întemeiază acuză, și propune pedeapsa.

CAP. V.

Pertractarea.

§. 46.

Pertractarea acțiunii fiscale este protocolară (verbală) și se ține sub conducerea unui mandatar al forului judecătoresc cu intervenirea fiscalului și a acuzatului.

§. 47.

La pertractarea acțiunii, acuzatul este îndreptățit a se reprezenta prin un avocat public, membru al bisericii ortodoxe române.

§. 48.

Prezentând fiscalul acțiunea, prezidentul forului pune termen de pertractare, la care citează pe fiscal, și pe acuzat, eventual și pe reprezentantul aceluia.

Termenul de pertractare nu poate fi mai scurt de 8 zile, nici mai lung de 15 zile, computat dela înmanuarea citațiunii.

§. 49.

În nexul citațiunii se comunică acuzatului și acțiunea fiscalului în copie autentică, pentru-ca să-și poată pregăti răspunsul.

§. 50.

La termenul pus pentru pertractare, prezentându-se părțile, fiscalul consistorial se declară asupra susținerii acțiunii, eventual își poate rectifică, sau schimbă acțiunea.

Acuzatul răspunde la acțiunea fiscalului, poate produce contradovezi pentru combaterea acuzei, își face observările la dovezile provocate de fiscal, eventual poate produce dovezi nouă și își precizează cererea.

La răspunsul acuzatului fiscalul poate replică, la care acuzatul iarăș poate reflectă

Cu aceasta pertractarea se încheie.

§. 51.

Pertractarea acțiunii fiscale se poate ține și în absența acuzatului, care, citat fiind, nu s'a prezentat.

§. 52.

Despre decursul pertractării se face protocol, în care se introduce numirea forului, ziua pertractării, numărul de esibit al acțiunii, numele acuzatului și numirea celor prezenți.

Protocolul de pertractare are să fie scris de toți cei prezenți.

§. 53.

Protocolul de pertractare înregistrându-se în protocolul de esibite, din prezidiu se dă unui referent, împreună cu toate actele pentru examinarea cauzei și pregătirea referadei.

CAP VI

Probațiunea.

§. 54.

Ca dovezi sunt admise :

- a) recunoașterea proprie a faptului implinit ;
- b) fasiunea martorilor întărită cu jurământ ;
- c) documente publice ;
- d) documentele private, încă nu sunt trase la îndoială, sau dacă sunt constatate de adevărate.

CAP VII

Deciderea.

§. 55.

Meritul cauzei se decide prin sentință, iară celelalte rezolviri se fac prin decizii.

Deciderea cauzei se face în ședința forului disciplinar constituit conform regulilor prescise.

§. 56.

Forul competent mai înainte de toate cercetează, dacă cauza este destul de lămurită de a o putea decide în merit, și încât află, că afacerea nu este destul de lămurită, forul respectiv înainte de a decide meritorie dispune întregirea investigațiunii și completarea dovezilor.

§. 57.

La pertractarea în merit referentul, pe bază examinării actelor, expune acuzele, precizează de delictul incriminat, reasumează dovezile, contradovezile, precum și momentele atât agravatoare, cât și cele atenuante, și apoi face propunere motivată de sentință ; după propunerea referentului urmează consultarea, și dacă se face contrapropunere, urmează votarea, care se începe cu asesorul cel mai bătrân în serviciu.

La decidere se recere majoritatea absolută a voturilor. Fiecare membru prezent al forului judecătoresc este dator să voteze.

Când voturile sunt egale, decide votul prezidentului.

După încheierea votării, conform aceleia, prezidentul enunță sentința.

§. 58.

La deciderea în merit a cauzei, examinarea cumpănirea respective măsurarea dovezilor se face fără nici o restrângere, iar votizarea are să fie liberă, după cea mai curată convingere a votanților.

§. 59.

În sentință se decide și se enunță, sau conștientă, și convingerea, sau achitarea acuzatului și eliberarea lui de sub eventuala suspendere de oficiu și beneficiu, motivându-se sentința pe baza actelor.

Încât acuzatul n'a fost suspins preventiv, prin sentință se enunță destituirea necondiționată dânsului (§. 5, lit. g.), deodată cu enunțarea destituirii prin sentință se enunță și suspenderea acuzatului de oficiu și întreg beneficiul pentru cazul de apelată.

Apelata nu împedecă executarea suspensiunii.

§. 60.

În sentință se evaluează delictul incriminat se precizează pedeapsa dictată împreună cu urmările aceleia, iar în motivarea sentinței se reasumează toate dovezile și datele pe cari se bazează sentința și reflectează atât la împrejurările, cari fac evidentă culpa, cât și la acele, cari dovedesc nevinovăția culpatului.

§. 61.

Încât are loc restituirea beneficiului pe timpul cât a fost inculpatul suspins, se decide deauna în sentință.

§. 62.

Consultarea forului disciplinar și sentința în pozițională se introduce la protocol.

Sentința, împreună cu motivarea, redactată se-baz parat, și subscriasă de prezident, referent și notar, se de adnează la acte.

La caz de apelată, un extras al protocolului cu expunerea membrilor prezenți, încă se alătură la acte.

§. 63.

Sentința enunțată și subscriasă de prezidentul și notarul forului, precum și alte decizii, se comunică în scris acuzatului, acuzatorilor și fiscalului.

CertIFICATELE de inmanuare se actud la acte.

CAP VIII.

*Remedii de drept.**Apelată.*

§. 64.

În contra sentinței se admite apelată atât pentru acuzat, cât și pentru fiscal și pentru arătătorul respective acuzatorul privat.

§. 65.

Apelata este a se înainta la forul, a cărui sentință se apelează, în termen de 24 zile dela ziua inmanuării sentinței.

§. 66.

În apelată se combate atât formalitățile de procedură, oât și meritul cauzei.

Recurs.

§. 67.

În contra deciziei, unde este admis, se poate înainta recurs în termen de 14 zile dela publicarea respective dela inmanuarea deciziei.

§. 68.

Remediul de drept se evaluează după conținut și nu după formă sau numire.

§. 69.

Dacă ziua din urmă a termenului de apelată sau recurs, cade pe Duminecă sau sârbătoare orientală, atunci ziua următoare încă se compută în acest termen.

§. 70.

În urmarea apelatei sau recursului, înaintate în termen legal, toate actele împreună cu apelata sau recursul, cu o consemnare a actelor și cu eventualele reflexiuni ale respectivului for, se subștern forului apelatorial.

§. 71.

Apelata sau recursul înaintate după termenul prescriș, se resping din oficiu din partea forului respectiv. Iară dacă se insinuă recurs în contra deciziei de respingere, actele împreună cu recursul se înaintează la forul apelatorial competent.

CAP IX.

Pertractarea la forul apelatorial.

§. 72.

Pertractarea și deciderea la forul apelatorial urmează conform §-lui 57 din acest regulament.

§. 73.

Sentința forului apelatorial are a se extinde atât la meritul cauzei, cât și la formalitățile, procesului, și în merit ori aprobă ori schimbă sentința.

§. 74.

Forul superior apelatorial anulează sentința și sau îndrumă cauza la forul competent, sau îndrumă forul inferior a întregi scăderile și a aduce altă sentință în cazurile următoare :

a) când forul inferior n'a fost competent în cauză ;

b) când forul inferior n'a fost complet la număr, sau când la aducerea sentinței a concurs vre-un membru exchis dela funcțiunea de judecător în cauza concretă, sau când nu s'au observat regulile de procedură, în urmarea căreia nu se poate decide cauza cu temei.

§. 75.

Sentința forului apelatorial din partea forului inferior totdeauna se comunică în scris părților interesate

CAP X.

Executarea sentinței.

§. 76.

Sentința se poate executa, când nu s'a apelat în termen legal sau când nu se mai poate apela. Executarea sentinței o face de regulă forul prim.

§. 77.

Pedepsele în bani au să intré în fondul pentru care au fost designate prin sentință.

§. 78.

Când acuzatul se află suspins, iară sentința nu-l condamnă la pierderea oficiului, restituirea dănsului în oficiu și beneficiu se întâmplă numai după-ce și-a luat pedeapsa.

§. 79.

Când executarea sentinței recere măsuri cari cad afară de sfera de activitate a autorității bisericesti, se vor recerca autoritățile civile.

CAP XI.

Restituirea în starea de mai înainte.

§. 80.

Restituirea în starea de mai înainte relativ la un termen pierdut, are loc numai când partea dovedește că i-a fost cu neputință a ține termenul.

Restituirea se poate cere în termen de 14 zile dela termenul pierdut.

CAP XII.

Renoirea procesului.

§. 81.

Renoirea procesului se poate cere la forul întâi în decurs de un an dela înmanuarea sentinței, sau deciziunii definitive, pe temeiul dovezilor nouă, nefolosite în procesul fundamental, care se referă la împrejurările esențiale ale procesului și sunt apte a dărâma starea faptică constatată în procesul fundamental.

§. 82.

Cererea de renoire o rezolvă forul întâi, după ce a făcut cercetările necesare.

§. 83.

În contra deciziunii, prin care se respinge cererea de renoire, se admite recurs în termen de 14 zile dela ziua înmanuării.

§. 84.

Drepturile câștigate de a treia persoană pe baza sentinței procesului fundamental, rămân neatinse de rezultatele renoirii procesului.

§. 85.

Cererea de renoire a procesului nu împiedică executarea sentinței definitive aduse în procesul fundamental.

CAP XIII.

Computarea termenilor.

§. 86.

Termenii se compută cu începere din ziua ce urmează după înmanuarea sentinței sau a deciziunii.

Dacă ziua din urmă a termenului cade pe zi de sărbătoare, atunci ziua de lucru următoare se conzideră de cea din urmă ziua a termenului.

CAP XIV.

Dispozițiuni tranzitorii.

§. 87.

Regulamentul acesta intră în viață după publicare, conform concludului normativ congregual de sub Nr. 194/1891.

Cauzele pendente au să se termine după procedura veche.

Toate normele și regulile contrare ies din valoare în ziua când intră în viață acest regulament.

Nr. 125 congr. 1906.

Votat de congresul-național-bisericesc al mitropoliei ortodoxe române din Ungaria și Transilvania, în ședința din 7/20 Octombrie 1906.

Ioan Mețianu,
arhiepiscop și mitropolit.

Mateu Voileanu,
notar general.